"मुख्यमंत्री बळीराजा शेत/ पाणंद रस्ते योजना" सुरु करणे व ती राबविण्याकरीता सोपी व सुलभ कार्यपध्दती निश्चित करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: लवेसू २०२५/प्र.क्र.०२/पाणंद रस्ते
पहिला मजला, मुख्य इमारत, मंत्रालय,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई-४०००३२
तारीख: १४ डिसेंबर, २०२५

वाचा :-

१. नियोजन विभाग,रोहयो प्रभाग,शा. नि. क्र. मग्रारो-२०२१/प्र.क्र.२९/रोहयो-१०अ,दि.११.११ २०२१
२ . महसूल व वन विभाग, शा.नि. क्र. लवेसू-२०२५/प्र.क्र.४५८/भूमापन (ल-१), दि.०१.०८.२०२५
३. महसूल व वन विभाग, शा.नि. क्र. लवेसू-२०२५/प्र.क्र. ४५८/भूमापन (ल-१), दि.२१.०८.२०२५
४. महसूल व वन विभाग, शा.नि. क्र.संकिर्ण-२०२५/प्र.क्र. ४५/भूमापन (ल-१), दि.२६.०८.२०२५
५. महसूल व वन विभाग, शा.नि. क्र.लवेसू-२०२५/प्र.क्र. ४५८/भूमापन (ल-१), दि. २९.०८.२०२५

प्रस्तावना –

राज्यातील शेतकऱ्यांसाठी शेतामध्ये पेरणी, आंतरमशागत, कापणी, मळणी इत्यादी कामांसाठी तसेच शेतीमाल बाजारात पोहोचविण्यासाठी बारमाही शेतरस्ते असणे अत्यंत आवश्यक आहे. यांत्रिकीकरणामुळे शेतीतील कामांसाठी यंत्रसामग्रीचा वापर वाढत असल्यामुळे शेतापर्यंत पोहोचण्यासाठी चांगले रस्ते असणे गरजेचे आहे. असे शेतरस्ते हे सामान्यत: रस्ते योजनेत समाविष्ट नसल्यामुळे, त्यांची उपलब्धता आणि गुणवत्ता सुनिश्चित करणे आवश्यक आहे. अनेक ठिकाणी शेतरस्ते अतिक्रमित झालेले असून त्यांची गुणवत्ता पुरेशी नसल्याने शेतकऱ्यांची समस्या कायम राहते. या पार्श्वभूमीवर, शेत /पाणंद रस्ते अधिक प्रभावीपणे सक्षम होण्याकरिता आणि रस्त्यांची गुणवत्ता सुधारण्याची आवश्यकता आहे. मा. मंत्रिमंडळाच्या दि.०७.१२.२०२५ च्या बैठकीत दिलेल्या मान्यतेस अनुसरुन राज्यातील ग्रामिण भागातील शेत/पाणंद रस्त्यांच्या मजबुतीकरणासाठी योजना तयार करण्याबाबत खालीलप्रमाणे निर्णय घेण्यात येत आहे.

शासन निर्णयः-

१. मातोश्री ग्रामसमृध्दी शेत/ पाणंद रस्ते योजनेसोबतच ग्रामिण भागातील शेत/पाणंद रस्त्यांच्या मजबुतीकरणासाठी पूर्णपणे यंत्रसामुग्रीच्या सहाय्याने जलद गतीने कामे करण्याकरीता सोपी व सुलभ कार्यपध्दती असलेली “मुख्यमंत्री बळीराजा शेत/ पाणंद रस्ते योजना” ही स्वतंत्र योजना महसूल विभागामार्फत राबविण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

२. **शेत/पाणंद रस्त्यांना क्रमांक देण्याची कार्यपध्दती** - संदर्भ क्र.५ येथील दिनांक २९.०८.२०२५ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार विहीत केलेल्या कार्यपद्धतीचा वापर करावा.

३. कार्यान्वयीन यंत्रणा :-

“मुख्यमंत्री - बळीराजा शेत/ पाणंद रस्ते योजना” कार्यक्रमांतर्गत रस्त्यांची कामे पुढीलपैकी कोणत्याही यंत्रणेमार्फत करता येतील.

i) ग्रामपंचायत

ii) पंचायत समिती

iii) जिल्हा परिषद बांधकाम विभाग/उपविभाग

iv) प्रधानमंत्री/मुख्यमंत्री ग्रामसडक योजना विभाग

v) वनविभाग (वनजमीन असेल तेथे)

vi) नागपूर महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण

४. तांत्रिक मान्यता :-

शेत/पाणंद रस्त्यांच्या कामांना तांत्रिक मान्यता देताना सार्वजनिक बांधकाम विभाग नियमावली परीशीष्ट ४२ (सुधारीत) प्रमाणे तांत्रीक मान्यतेचे अधिकार राहतील. ज्याठिकाणी वन जमीन असेल तेथे तांत्रिक मान्यता वन विभागामार्फत देण्यात येईल.

५. प्रशासकीय मान्यता :-

प्रत्येक शेत/पाणंद रस्त्याच्या कामाकरीता स्वतंत्र प्रशासकीय मान्यता विधानसभा क्षेत्र समितीचे सदस्य सचिव उपविभागीय अधिकारी यांनी देण्यात यावी.

६. निविदा पध्दती :-

शेत/ पाणंद रस्त्यांचे एकूण २५ कि.मी. क्लस्टर तयार करुन निविदा प्रक्रिया राबविण्यात यावी. निविदा प्रक्रिया ही विधानसभा क्षेत्र समितीचे सदस्य सचिव उपविभागीय अधिकारी यांनी संबंधित

कार्यान्वयीन यंत्रणांच्या सहाय्याने राबवावी. जिल्हास्तरीय समितीने पात्र ठरविलेल्या पॅनलमधील कंत्राटदार व पाईप पुरवठादार यांना सदर निविदेमध्ये भाग घेता येईल.

७. देयके अदा करण्याचे अधिकार :- तांत्रिक यंत्रणेने देयके प्रमाणित केल्यानंतर देयके अदा करण्याचे अधिकार विधानसभा क्षेत्र समितीचे सदस्य सचिव उपविभागीय अधिकारी यांना राहतील.

८. निधीची उपलब्धता :-

अ) अर्थसंकल्पीय तरतूद- "मुख्यमंत्री बळीराजा शेत/ पाणंद रस्ते योजना" या नावाने स्वतंत्र लेखाशिर्ष उघडण्यास मान्यता देण्यात येत असून सदर लेखाशिर्षामध्ये शासनाकडून अर्थसंकल्पामध्ये स्वतंत्र निधीची तरतूद करून देण्यात येईल.

ब) सामाजिक दायित्व निधी (C.S.R. - Corporate Social Responsibility) अंतर्गत उपलब्ध होणारा निधी

i) सामाजिक दायित्व निधीमधून विशिष्ट रस्त्याचे काम करुन देण्यास एखादी कंपनी/संस्था तयार असल्यास विधानसभा क्षेत्रस्तरीय समितीने त्यास मान्यता देण्यात यावी.

ii) मुख्यमंत्री बळीराजा शेत /पाणंद रस्ते योजनेंतर्गत कॉर्पोरेट कंपन्यांकडून सामाजिक दायित्व निधी (C.S.R. - Corporate Social Responsibility) अंतर्गत उपलब्ध होणारा निधी जमा करण्यासाठी उप विभागीय अधिकारी यांच्या नावे बँक खाते उघडण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. विधानसभा क्षेत्र स्तरीय समितीने सदर बँक खात्याचे संनियंत्रण करावे.

iii) ज्या ठिकाणी सीएसआर/एनजीओ यांच्या माध्यमातून उत्खनन यंत्रसामुग्री, रोडरोलर, दगड, मुरूम वाहतुकीकरिता लागणारी यंत्रसामुग्री विनामोबदला उपलब्ध होत असल्यास त्याकरिता डिझेल उपलब्ध करून देण्याबाबत जिल्हाधिकारी यांनी निश्चित केलेल्या कार्यपध्दतीचा वापर करावा. तसेच उपविभागीय अधिकारी यांनी डिझेलसाठी निधी त्यांच्या नांवे उघडलेल्या बँक खात्यातून खर्च करण्यास परवानगी देण्यात यावी.

क) विविध योजनांच्या अभिसरणामधून प्राप्त होणारा निधी-

i) १५ व्या वित्त आयोग

ii) खासदार/आमदार स्थानिक विकास निधी

iii) ग्रामपंचायतीला जनसुविधांकरिता मिळणारे अनुदान

iv) मोठ्या ग्रामपंचायतीला नागरी सुविधांसाठी विशेष अनुदान

v) खनिज विकास निधी/ जिल्हा खनिज प्रतिष्ठान निधी

vi) ग्रामपंचायतींना मिळणारे महसूली अनुदान

vii) जिल्हा परिषद/पंचायत समिती सेसमधून उपलब्ध होणार निधी

viii) ग्रामपंचायतीचे स्व-उत्पन्न

ix) पेसा अंतर्गत उपलब्ध होणारा निधी (अनुसूचित क्षेत्रातील गावाकरिता)

x) ठक्कर बाप्पा आदिवासी वस्ती सुधार कार्यक्रम (आदिवासी लोकसंख्येच्या गावाकरिता)

xi) भगवान बिरसा मुंडा जोडरस्ते योजना (आदिवासी शेतक-यांसाठी)

xii) नाविन्यपूर्ण योजना (सर्वसाधारण, आदिवासी व विशेष घटक योजना)

xiii) इतर जिल्हा योजना (Other District Scheme)

xiv) ग्रामीण भागातील गावांतर्गत मूलभूत सुविधा पुरविणे (२५१५-१२३८)

वरील योजनांच्या निधीमधून शेत/पाणंद रस्ता तयार करावयाचा असल्यास संबधित प्रशासकीय विभागाची कार्यपध्दती अवलंबविण्यात यावी.

९. अतिक्रमणाबाबत :-

गाव नकाशांवर दर्शविण्यात आलेले व शासकीय जागेत असलेल्या रस्त्यांवर अतिक्रमण करणाऱ्या व्यक्तीला तहसीलदार यांनी सदर अतिक्रमण ७ दिवसात काढण्याबाबत नोटीस द्यावी व अतिक्रमण करणाऱ्याने जर अतिक्रमण काढले नाही तर सदर अतिक्रमण शासन स्तरावरून तहसीलदार यांच्यामार्फत काढण्यात येईल .

१०. इतर बाबी:-

१) सदर योजनेंतर्गत रस्त्यांचे मजबुतीकरण करण्यासाठी पाणंद रस्त्यांच्या परिसरातील शासकीय तलावातील गाळ/माती/मुरुम, नदी-नाले खोलीकरण करून उपलब्ध होणारा गाळ/माती/मुरुम तसेच परिघातील खाणीतील मुरुम / दगड वापरण्यात यावा.

२) महसूल विभागाच्या शासन निर्णय दिनांक ०३ एप्रिल, २०२५ मधील सूचनांनुसार वर नमूद प्राप्त होणारा गाळ/माती/मुरुम/दगड इत्यादी गौण खनिजासाठी कोणतेही स्वामित्व शुल्क आकारण्यात येवू नये.

३) शेत/पाणंद रस्त्यांकरीता मोजणी ही तातडीची मोजणी म्हणून करावी. सदर मोजणीकरिता भूमी अभिलेख विभागामार्फत कोणतेही मोजणी शुल्क आकारण्यात येऊ नये.

४) तहसीलदार यांनी आदेशित केल्यानंतर मोजणी, अतिक्रमण काढणे, रस्ता बांधकाम या करिता पोलीस बंदोबस्ताकरिता कोणतेही शुल्क आकारण्यात येऊ नये.

५) या योजने अंतर्गत पुलाची कामे घेता येणार नाहीत. आवश्यक तेथे CD (Cross Drainage) Work घेता येतील.

६) शेत/पाणंद रस्त्याच्या दुतर्फा मनरेगा अंतर्गत वृक्ष लागवड/बिहार पॅटर्न नुसार वृक्ष लागवड करणे आवश्यक राहील.

७) पुर्ण झालेल्या शेत/पाणंद रस्त्यांची नोंद ग्रामपंचायतीच्या मत्ता नोंदवहीत तसेच ग्राम पंचायतीच्या रस्ते नोंदवहीत व गाव नमुना नंबर १(फ) मध्ये घेण्यात येईल.

८) सदरचे रस्ते बारमाही वापरण्यायोग्य असले पाहिजेत. दोष निवारण कालावधी (Defect liability period) किमान ६ महिने अथवा १ पावसाळा असेल तसेच SD (Security Deposit) कराराची रक्कमेच्या ४% एवढी असेल ज्यापैकी करार करण्यापुर्वी २% अग्रिम जमा करणे आवश्यक असेल.

९) शेत रस्त्यांची तपासणी करताना खडी, मुरूम यांची दबाईबाबत तपासणी करण्यात यावी. यासाठी रस्त्यांची गुणवत्ता तपासताना core cutting बंधनकारक करावे.

१०) प्रस्तुत योजना राबविण्याकरीता कोणत्याही प्रकारचे भूसंपादन करण्यात येणार नाही. जे शेतकरी स्वत:हून त्यांची जमीन पाणंद रस्त्याकरीता देतील त्यांनी देण्यात येणा-या जमिनीचे नोंदणीकृत दानपत्र/बक्षीसपत्र / हक्कसोड करणे अनिवार्य राहील तसेच त्याबाबतची नोंद सदर शेतक-याच्या ७/१२ उता-यावर घेण्यात येईल. या प्रयोजनार्थ शेतक-याने शासनास दिलेली जमीन परत मागण्याचा/मिळण्याचा सदर शेतक-याला हक्क राहणार नाही.

११) बळकटीकरण केलेल्या रस्त्याच्या गुणवत्तेसाठी संबंधित कार्यान्वयीन यंत्रणेचे उपअभियंता जबाबदार राहतील.

११. ग्रामपंचायतीची जबाबदारी :-

i) **"मुख्यमंत्री - बळीराजा शेत/ पाणंद रस्ते योजना"** अंतर्गत शेतक-यांच्या मागणीनुसार शेत/पाणंद रस्त्यांचा आराखडा तयार करणे व विधानसभा क्षेत्रस्तरीय समितीस सादर करेल.

ii) ज्याठिकाणी शेतक-यांनी रस्त्यावर अतिक्रमण केलेले आहे अशा ठिकाणी शेतक-यांची बैठक घेऊन शेतक-यांना समजावून सांगणे व अतिक्रमण दूर करणे.

iii) ग्रामपंचायत स्तरावर प्रकरण निकाली लागत नसल्यास अशी प्रकरणे विधानसभा क्षेत्रस्तरीय समितीकडे सादर करून विधानसभा क्षेत्रस्तरीय समितीच्या निर्देशानुसार नियमानुसार पोलीस यंत्रणेची मदत घेणे.

१२. महसूल यंत्रणेची जबाबदारी :-

i) जिल्हास्तरावरील या योजनेची अंमलबजावणी, संनियंत्रण व समन्वय करण्याची जबाबदारी जिल्हाधिकारी यांची राहील. त्याकरीता संबधित उपजिल्हाधिकारी (रोहयो) हे समन्वय अधिकारी राहतील.

ii) या योजनेची परिणामकारक अंमलबजावणी, संनियंत्रण व समन्वय करण्याची जबाबदारी विभागीय आयुक्त यांची राहील. त्याकरीता संबधित विभागातील उपायुक्त (रोहयो) हे समन्वय अधिकारी राहतील.

iii) ग्रामपंचायतीकडून रस्ता अतिक्रमण मुक्त करण्यासाठी प्रस्ताव आल्यास, तहसीलदारांनी अतिक्रमणधारक शेतकऱ्यांची बैठक घेऊन त्यांना अतिक्रमण दूर करण्याची सूचना करावी.

iv) अतिक्रमणधारक शेतकरी अतिक्रमण काढण्यास तयार नसल्यास, महसूल नियमावलीनुसार कार्यवाही करून अतिक्रमण काढावे. यासाठी आवश्यक असल्यास, शासनाच्या खर्चाने तात्काळ मोजणी करून खुणा निश्चित कराव्यात व कोणतेही शुल्क आकारू नये.

v) निश्चित केलेल्या खुणांनुसार जेसीबी/पोकलेनने इत्यादी यंत्रांद्वारे अतिक्रमण काढताना तसेच चर खोदण्याचे किंवा भरावाचे काम सुरु असताना ग्राम महसूल अधिकारी (तलाठी) किंवा महसूल यंत्रणेचे तत्सम दर्जाचे अधिकाऱ्याने उपस्थित रहावे. या कार्यवाहीत टाळाटाळ किंवा विलंब झाल्यास संबंधित तहसीलदार यांना जबाबदार ठरविण्यात यावे.

vi) शेत/पाणंद रस्त्यासाठी लागणाऱ्या गाळ / माती / मुरुमासाठी स्वामित्व धन माफ असल्याने, वाहतुकीला लागणारी रॉयल्टी पासेस/दुय्यम रॉयल्टी पास/झिरो रॉयल्टी पास ची मागणी केल्यास ती तात्काळ उपलब्ध करून देण्यात यावी.

vii) प्रत्येक ग्राम महसूल अधिकारी यांनी उपरोक्त शेत/पाणंद रस्त्यासाठी लागणारा माती व मुरूम उपलब्ध करून द्यावा व माती व मुरूमाचा वापर उपरोक्त शेत/पाणंद रस्त्यासाठीच होत असल्याबाबत खातरजमा करावी व गैरवापर होणार नाही याची दक्षता घ्यावी व तहसीलदार यांनी क्षेत्रीय स्तरावर तशा प्रकारच्या सुचना निर्गमित कराव्यात.

१३. पोलीस यंत्रणेची जबाबदारी :-

i) ज्या ठिकाणी अतिक्रमणधारक शेतकरी हे नियमानुसार कार्यवाहीस प्रतिसाद देत नाहीत, अशा ठिकाणी पोलीस बंदोबस्तामध्ये अतिक्रमण काढण्यात यावे. या बंदोबस्तासाठी पोलीस यंत्रणेकडून कोणत्याही प्रकारचे शुल्क आकारण्यात येऊ नये.

ii) महसूल विभागाने किंवा कार्यान्वयीन यंत्रणेने पोलीस मदत मागितल्यास ते तात्काळ उपलब्ध करून द्यावे.

iii) उपरोक्त काम हे शासकीय काम असल्याने या कामात अडथळा निर्माण झाल्यास कायद्याच्या तरतुदीनुसार कार्यवाही करावी.

iv) एखादा रस्ता तयार झाल्यानंतर जर कोणीही या रस्त्याचे नुकसान केल्यास किंवा उपरोक्त रस्त्यावर खोदकाम केले व रस्ता नष्ट केला तर शासकीय मालमत्तेचे नुकसान केले म्हणून संबंधित दोषी व्यक्तीवर फौजदारी कार्यवाही करावी. कार्यवाही केल्यानंतरही पुन्हा नुकसान केल्यास इतर कायदेशीर बाबींचा अवलंब करून भारतीय न्याय संहिता कलम १२९ नुसार आवश्यक कार्यवाही करावी.

१४. **"मुख्यमंत्री बळीराजा शेत/ पाणंद रस्ते योजना"** राबविण्याकरिता विविध यंत्रणेमध्ये सुसूत्रता व जबाबदारीच्या स्पष्टतेसाठी पुढीलप्रमाणे समित्या स्थापना करण्यात येत आहेत.

- **राज्यस्तरीय समिती :-**

अ.क्र .	पदनाम	समितीमधील पद
१	मा.मंत्री (महसूल)	अध्यक्ष
२	मा.मंत्री (ग्रामविकास)	सदस्य
३	मा.मंत्री (रोजगार हमी योजना)	सदस्य
४	मा.राज्यमंत्री (वित्त, नियोजन, कृषि, मदत व पुनर्वसन, विधि व न्याय, कामगार)	सदस्य
५	मा.श्री. राजेश क्षीरसागर, विधानसभा सदस्य	सदस्य
६	मा.श्री. संजय बनसोडे, विधानसभा सदस्य	सदस्य
७	मा.श्री. रणधिर सावरकर, विधानसभा सदस्य	सदस्य
८	मा.श्री. अभिमन्यू पवार, विधानसभा सदस्य	सदस्य
९	मा.श्री. महेश शिंदे, विधानसभा सदस्य	सदस्य
१०	मा.श्री. दिलीप बनकर, विधानसभा सदस्य	सदस्य
११	मा.श्री. अनिल पाटील, विधानसभा सदस्य	सदस्य
१२	मा.श्री. हेमंत पाटील, विधानपरिषद सदस्य	सदस्य
१३	मा.श्री. समीर कुणावार, विधानसभा सदस्य	सदस्य
१४	मा.श्री. सत्यजित देशमुख, विधानसभा सदस्य	सदस्य
१५	मा.श्री. विठ्ठल लंघे, विधानसभा सदस्य	सदस्य

१६	मा.श्री. सुमित वानखेडे, विधानसभा सदस्य	सदस्य
१७	अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव (महसूल), मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
१८	अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव (गृह), मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
१९	अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव (वित्त), मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
२०	अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव (नियोजन), मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
२१	अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव (सार्वजनिक बांधकाम), मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
२२	अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव (ग्रामविकास), मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
२३	अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव (आदिवासी विकास), मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
२४	अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव (उद्योग), मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
२५	अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव (रोजगार हमी योजना), मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
२६	जमाबंदी आयुक्त आणि संचालक भूमि अभिलेख, महाराष्ट्र राज्य, पुणे	सदस्य
२७	सह सचिव/उपसचिव (भूमापन/ल-१), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.	सदस्य सचिव

- **राज्यस्तरीय समितीची कार्यकक्षा :-**

१) योजनेचा वेळोवेळी आढावा घेऊन योजनेच्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी आवश्यक त्या सुधारणा करणे,

२) योजनेसंदर्भातील क्षेत्रीय स्तरावरील अडचणींचे निराकरण करणे.

३) योजनेंतर्गत स्वतंत्र लेखाशीर्षामध्ये उपलब्ध असलेल्या निधीचे जिल्हानिहाय वितरण करणे

- **जिल्हास्तरीय कार्यकारी समिती :-**

अ.क्र.	पदनाम	समितीमधील पद
१	मा. पालकमंत्री	अध्यक्ष
२	जिल्हाधिकारी	सदस्य
३	मुख्य कार्यकारी अधिकारी	सदस्य
४	जिल्हा पोलीस अधिक्षक	सदस्य
५	प्रकल्प संचालक (जि.ग्रा.वि.यं.)/ उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (नरेगा)	सदस्य
६	कार्यकारी अभियंता (बांधकाम), सा.बां. विभाग	सदस्य
७	कार्यकारी अभियंता (PMGSY/CMGSY)	सदस्य
८	कार्यकारी अभियंता (बांधकाम), जिल्हा परिषद	सदस्य
९	जिल्हा नियोजन अधिकारी	सदस्य
१०	जिल्हा अधिक्षक भूमी अभिलेख	सदस्य
११	उप जिल्हाधिकारी (रोहयो)	सदस्य सचिव

- **जिल्हास्तरीय कार्यकारी समितीची कार्यकक्षा :-**

१) मुख्यमंत्री बळीराजा शेत/ पाणंद रस्ते या कार्यक्रमास व्यापक प्रसिध्दी देऊन जास्तीत जास्त ग्रामपंचायतीना यामध्ये सहभागी होण्यासाठी प्रोत्साहित करणे, शेत/पाणंद रस्त्यांवरील अतिक्रमण काढण्याकरिता ग्रामपंचायत, महसूल यंत्रणा, भूमि अभिलेख विभाग, पोलीस विभाग इत्यादी विभागाच्या नियमित बैठका घेऊन त्यामध्ये आकस्मित उद्भवणारे प्रश्न सोडविणे.

२) कार्यक्रमाचा वेळोवेळी आढावा घेणे व क्षेत्रीय स्तरावरील अडचणींचे निराकरण करणे,

३) परिच्छेद क्र. ०८ मध्ये नमुद केलेल्या योजनेतून अधिकाधिक निधी उपलब्ध करून घेऊन जिल्ह्यात अधिकाधिक लांबीचे रस्ते तयार करणे,

४) अर्थमुव्हर उत्खनन यंत्रसामुग्री (खोदकाम करणारे यंत्र, माती/मुरूम वाहतूक पसरवण्यासह व रोड रोलरचे पाणी टाकुन दबाईसह) प्रति तास विधानसभाक्षेत्र निहाय जिल्हा स्तरावर दर निश्चित करणे (मशीन + डिझेलसह) व काम करणाऱ्या यंत्रधारकांचे पॅनल तयार करणे.

५) ज्या ठिकाणी सीएसआर/एनजीओ यांच्या माध्यमातून उत्खनन यंत्रसामुग्री, रोडरोलर, दगड, मुरूम वाहतुकीकरिता लागणारी यंत्रसामुग्री विनामोबदला उपलब्ध होत असल्यास त्याकरिता

डिझेल उपलब्ध करून देण्याबाबत कार्यपध्दती निश्चित करून डिझेलसाठी निधी उपलब्ध करून देणे व उपविभागीय अधिकारी यांच्या नांवे उघडलेल्या बॅक खात्यातून निधी खर्च करण्यास परवानगी देणे.

६) जिल्हास्तरीय समितीने किमान दर ३ महिन्यांनी या योजनेच्या प्रगतीचा आढावा घ्यावा.

- **विधानसभा क्षेत्रस्तरीय समिती**

अ.क्र.	पदनाम	समितीमधील पद
१	मा.विधानसभा सदस्य	अध्यक्ष
२	उप विभागीय अधिकारी	सदस्य सचिव
३	उप विभागीय पोलीस अधिकारी	सदस्य
४	तहसिलदार	सदस्य
५	गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती	सदस्य
६	उप अधीक्षक, भूमि अभिलेख	सदस्य
७	तालुका कृषी अधिकारी	सदस्य
८	विधानसभा क्षेत्रातील सर्व वनपरिक्षेत्र अधिकारी	सदस्य
९	उप अभियंता (बांधकाम), सा.बां. विभाग	सदस्य
१०	उप अभियंता (बांधकाम), जिल्हा परिषद	सदस्य
११	५ प्रगतशील शेतकरी	सदस्य

- जिल्हाधिकारी यांनी सदर समिती गठीत करण्याबाबतचे आदेश निर्गमित करावेत.
- जर संबंधित विधानसभा सदस्य हे मा.मंत्री असतील तर त्याठिकाणी सदर मा.मंत्री ठरवतील ते लोंकप्रतिनिधी विधानसभा क्षेत्रस्तरीय समितीचे अध्यक्ष असतील.
- विधानसभा क्षेत्रामध्ये समावेश असलेल्या सर्व तालुक्यातील उपरोक्त नमूद सर्व अधिका-यांचा समितीमध्ये समावेश असेल.
- समितीच्या अध्यक्षांना आवश्यक वाटतील असे तालुक्यातील इतर अधिकारी यांना निमंत्रित करण्याचा अधिकार असेल.
- सदर समितीवर मा.मंत्री (महसूल) यांनी शिफारस केलेले ५ प्रगतशील शेतकरी हे सदस्य म्हणून राहतील.

विधानसभा क्षेत्रस्तरीय समितीची कार्यकक्षा :-

१) सदर समितीने प्रथमतः तालुक्यातील सर्व रस्त्यांचे सिमांकन करण्याच्या कार्यवाहीचा आढावा घ्यावा.

२) प्रत्येक गावात भूमि अभिलेख विभागाने सिमांकन केलेले महसुली नकाशा लावण्यात आला आहे किंवा कसे?, याबाबत समितीने सिमांकनाचा आढावा घ्यावा.

३) तालुक्यातील भौगोलिक परिस्थिती विचारात घेऊन रस्त्यांचा आराखडा/अंदाजपत्रक तयार करावे व वाढीव अधिकच्या तासांकरीता मान्यता देणे.

४) मान्यता प्रदान केलेल्या कामांचा मासिक प्रगती अहवाल विधानसभा क्षेत्रस्तरीय समितीचे सदस्य सचिव यांनी वर नमूद जिल्हास्तरीय समितीस सादर करावा. तसेच जिल्हास्तरीय समितीने जिल्ह्याचा एकत्रित मासिक अहवाल शासनास सादर करावा.

५) समितीने शेत रस्त्यांच्या कामांसाठी कार्यकारी यंत्रणेची निवड करावी.

६) एका गावाहून दुसऱ्या गावास जाणारे जास्त लांबीच्या शेत रस्त्यांचे ग्रामिण रस्ते (VR-Village Road) म्हणून रूपांतरीत करण्यासाठी ग्रामविकास विभागाचा शासन निर्णय दि.०४/१२/२०२३ अन्वये निश्चित केलेल्या निकषांची पूर्तता करणाऱ्या रस्त्यांचे प्रस्ताव विधानसभा क्षेत्रस्तरीय समितीने ग्रामविकास विभागाकडे शिफारशीसह पाठवावेत.

७) सदर योजनेंतर्गत शेत रस्त्यांचे सिमांकन केल्यानंतर सदर रस्त्यांच्या दूतर्फा वृक्ष लागवड करण्याबाबत संदर्भ क्र.४ येथे नमूद शासन निर्णयानुसार कार्यवाही करावी.

८) मुख्यमंत्री - बळीराजा शेत/पाणंद रस्ते कार्यक्रमाला व्यापक प्रसिध्दी देऊन ग्रामपंचायतीकडून शेत/पाणंद रस्ते अतिक्रमण मुक्त करण्याकरिता प्रस्ताव प्राप्त करून घेणे.

९) ज्या ठिकाणी रस्ते अतिक्रमण केले आहे, अशा ठिकाणी शेतकऱ्यांची बैठक घेणे व शेतकऱ्यांना समजावून सांगणे व आवश्यकता असल्यास पोलिस यंत्रणेची मदत घ्यावी.

१०) एखादा रस्ता तयार झाल्यानंतर जर कोणीही या रस्त्याचे नुकसान केल्यास किंवा उपरोक्त रस्त्यावर खोदकाम केले व रस्ता नष्ट केला तर शासकीय मालमत्तेचे नुकसान केले म्हणून पोलीस तक्रार करण्याची जबाबदारी संबंधित तहसीलदार यांची राहील.

११) शेत/ पाणंद रस्त्याचे अतिक्रमण काढण्याकरीता पोलीस विभागामार्फत कार्यवाही करणे ही जबाबदारी विधानसभा क्षेत्रस्तरीय समितीची व तहसीलदार यांची राहील.

१२) या योजनेच्या प्रगतीचा आढावा घेण्याकरिता विधानसभा सदस्यांनी किमान दर ३ महिन्यांनी विधानसभा क्षेत्रस्तरीय कार्यकारी समितीची बैठक घ्यावी.

१३) महसूल व वन विभागाच्या दि.२६.०८.२०२५, दि. २९.०८.२०२५ च्या शासन निर्णयाची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करणे.

१४) समितीने अंदाज पत्रकानुसार शेत रस्त्यांचे काम होत आहे किंवा कसे?, याची पाहणी करावी.

१५. नियोजन विभाग, शासन निर्णय क्र. सुसंके-२०२५/ प्र.क्र.८२/ का.१४१८, दि. १९.११.२०२५ अन्वये विहित कार्यपद्धतीचा अवलंब करुन प्रस्तावित योजनेअंतर्गत कामांचे पीएम गतीशक्ती पोर्टल वर मॅपिंग करणे आवश्यक आहे.

१६. नियोजन विभाग, शासन निर्णय क्रं.युपासु-२०२५/प्र.क्र.७/का.१४१२, दि. २५.०८.२०२५ मधील सुचनांनुसार प्रस्तुत योजनेअंतर्गत कामांकरिता MHUID निर्माण (generate) करणे आवश्यक राहील.

१७. स्वतंत्र वेबसाईट : - मुख्यमंत्री बळीराजा शेत/ पाणंद रस्ते योजनेच्या संनियंत्रणासाठी महसूल व वन विभागामार्फत जमाबंदी आयुक्त आणि संचालक भूमि अभिलेख, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी स्वतंत्र वेबसाईट तयार करण्याची कार्यवाही करावी.

१८. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२५१२१४१३२४२८७२१९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

VIKAS SHANKAR KHARAGE

Digitally signed by VIKAS SHANKAR KHARAGE
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=REVENUE AND FOREST DEPARTMENT, 2.5.4.20=9573972C3F3A12761AE9FE8E3A40ABF36EC83D868BDEC816DB83BEF158F491CB, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=CA384BFB0D2F0524E55EEEA334CC3844C4BA3D89EB9F8AE1C4995F0F6F9B0681, cn=VIKAS SHANKAR KHARAGE
Date: 2025.12.14 15:25:46 +05'30'

(विकास खारगे)

अपर मुख्य सचिव (महसूल), महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई,

२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई,

३. मा. उपमुख्यमंत्री (नगर विकास, गृहनिर्माण), यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई,

४. मा. उपमुख्यमंत्री (नियोजन व वित्त), महाराष्ट्र शासन यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई,

५. मा. मंत्री (सर्व), महाराष्ट्र राज्य यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,

६. मा. राज्यमंत्री (सर्व), महाराष्ट्र राज्य यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,

७. मा. लोकसभा/राज्यसभा सदस्य (सर्व), महाराष्ट्र राज्य,

८. मा. विधानसभा/विधान परिषद सदस्य (सर्व), महाराष्ट्र राज्य,

९. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई,

१०. सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभाग, मुंबई,

११. जमाबंदी आयुक्त आणि संचालक भूमि अभिलेख, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

१२. सर्व विभागीय आयुक्त

१३. आयुक्त, नरेगा नागपूर

१४. आयुक्त (कृषी), महाराष्ट्र राज्य, पुणे

१५. संचालक, मृद संधारण व पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

१६. मुख्य अभियंता, लघु पाटबंधारे (स्थानिक स्तर), पुणे

१७. संचालक, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, पुणे

१८. सर्व जिल्हाधिकारी.

१९. सर्व पोलीस अधिक्षक

२०. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद,

२१. सर्व अधिक्षक अभियंता, पाटबंधारे/सर्व अधिक्षक अभियंता, लघु पाटबंधारे (स्थानिक स्तर)

२२. संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई

२३. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मुंबई (प्रसिध्दीकरिता)

२४. महालेखापाल (लेखापरिक्षा), महाराष्ट्र १ व २. मुंबई व नागपूर.

२५. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र १ व २. मुंबई व नागपूर.

२६. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,

२७. सर्व उपसचिव/सर्व अवर सचिव व सर्व कार्यासन अधिकारी, महसूल व वन विभाग

२८. निवडनस्ती (पाणंद रस्ते)

शासन निर्णय क्र.लवेसू-२०२५/प्र.क्र.०२/पाणंद रस्ते सोबतचे परिशिष्ट क्र.१, दिनांक १४ डिसेंबर,२०२५

अतिक्रमणमुक्त शेत/पाणंद रस्ता मजबुतीकरण करण्याची कार्यपध्दती खालीलप्रमाणे :-

१.१ ज्या ठिकाणी नकाश्यावर रस्ता उपलब्ध आहे किंवा शेतकऱ्यांची सहमती आहे, अशा ठिकाणी अर्थमुव्हर उत्खनन यंत्राच्या सहाय्याने योग्य आखणी करून दोन्ही बाजुने चर खोदून त्यामधून निघणारी माती/मुरूम शेत/पाणंद रस्त्यामधील भागात टाकण्यात यावी. तसेच चरात खोदून निघालेली माती/मुरूम योग्य प्रमाणात पसरवून रस्त्यांचा कच्चा भराव तयार करण्यात यावा. असा कच्चा रस्ता तयार करण्याकरिता टायर असलेले बॅकहो लोडर व एक्सकॅव्हेटर (७० HP क्षमता असलेले जेसीबी इत्यादी अर्थमुव्हर) याकरिता १२५ तास प्रति किलोमीटर व चेन असलेले एक्सकॅव्हेटर (२०० HP क्षमता असलेले पोकलेन इत्यादी अर्थमुव्हर) करिता ५० तास प्रति किलोमीटर अनुज्ञेय राहील. यापेक्षा प्रति किलोमीटर अधिक तास लागत असल्यास विधानसभा क्षेत्रस्तरीय समितीची मान्यता आवश्यक राहील.

१.२ जिल्हास्तरीय समिती ज्या शासकीय नोंदणीकृत कंत्राटदाराकडे टायर असलेले बॅकहो लोडर व एक्सकॅव्हेटर (७० HP क्षमता असलेले जेसीबी इत्यादी अर्थमुव्हर) किंवा चेन असलेले एक्सकॅव्हेटर (२०० HP क्षमता असलेले पोकलेन इत्यादी अर्थमुव्हर), वाहतुकीसाठी ट्रॅक्टर किंवा ट्रक, मुरूम दबाईसाठी साधा स्टॅटिक रोलर आणि व्हायब्रेटिंग रोलर व पाण्याने दबाईसाठी टँकर असेल अशाच कंत्राटदाराकडून विधानसभाक्षेत्र निहाय यंत्रसामुग्रीचे प्रति तास दर, ड्रायव्हर, अटेंडंट व माती व मुरूम याची वाहतूक, पसरविण्यासाठी व दबाईसाठी लागणारे मनुष्यबळ, इंधन, जीएसटी, निकामी (विनावापर) शुल्क, यंत्रसामुग्री शेत/पाणंद रस्त्यावर पोहचविण्यासाठी लागणाऱ्या खर्चासह इतर सर्व खर्च, शुल्क/कर यांसह प्रति तास दर निश्चित करेल.

१.३ वरील सर्व यंत्रसामुग्री असल्याबाबतचा पुरावा कंत्राटदाराने सादर करणे बंधनकारक राहील. सदर शेत/ पाणंद रस्त्यासाठी रस्त्याच्या नमुना अंदाजपत्रकानुसार लागणारी माती व मुरूम व त्याचा वाहतुकीचा व_त्यांना पसरविण्याचा खर्चदेखील यात समाविष्ट करावयाचा आहे. त्यामुळे नमुना अंदाजपत्रकानुसार रस्ता करण्यासाठी साधारणतः नियोजित कामात किती माती व मुरूम लागेल याबाबत विधानसभाक्षेत्र निहाय आवश्यक माती व मुरूमाची उपलब्धता व वाहतुकीचा खर्च विचारात घेऊन ते ग्राह्य धरून कंत्राटदाराने खोदकाम करणाऱ्या यंत्रसामुग्रीचे प्रति तास दर नमुद करावयाचे आहे. जेथुन माती व मुरूम खोदकाम करावयाचे आहे त्याठिकाणी लागणारे वाहतुकीच्या खर्चासह तासदेखील यात ग्राह्य धरावयाचे आहे.

१.४ पाण्याचा निचरा होण्यासाठी लागणारे वेगवेगळ्या आकाराचे पाईप पुरवठादाराने उपलब्ध करून पोहचवून दिल्यास ते बसवून देण्याची जबाबदारीदेखील कंत्राटदाराची राहील. कंत्राटदाराला माती व मुरूम वाहतुकीचा खर्च स्वतः करावयाचा आहे. तो खर्च ग्राह्य धरून नमुना अंदाजपत्रकाप्रमाणे रस्ता करून देण्यासाठी साधारणतः जी काही वाहतूक करावी लागेल याबाबतचा खर्च कंत्राटदाराला ग्राह्य धरावयाचा आहे.

१.५ जिल्हा समितीने दबाई करण्यासाठी साधा स्टॅटिक रोलर व व्हायब्रेटर रोलरचे विधानसभाक्षेत्र निहाय प्रति तास दर निश्चित करावे. दबाई करण्यासाठी टँकरने पाणी आणुन टाकणे ही जबाबदारीदेखील कंत्राटदाराची राहील. टँकरने पाणी आणण्याकरिता पाण्याचा खर्च, वाहतुकीचा खर्च, इंधन खर्च, ड्रायव्हरचा खर्च, इतर मनुष्यबळाचा खर्च, शेत/पाणंद रस्त्यापर्यंत रोलर ने-आण करण्याचा खर्च, यंत्रसामुग्री निकामी उभी राहिल्यास त्यासाठी लागणारा खर्च यासह इतर सर्व प्रकारचे खर्च व शुल्क/कर हे सर्व खर्च ग्राह्य धरून कंत्राटदाराने आपले दर नमुद करावयाचे आहे.

१.६ कंत्राटदाराला प्रति तास खोदकाम व वाहतूक करणारे यंत्रसामुग्रीचे व दबाई करण्यासाठी लागणाऱ्या रोलरचे प्रत्यक्ष कामाच्या तासाप्रमाणे देयके अदा करावी. ही बाब स्पष्टपणे दर घेताना नमूद करावी व तसे हमीपत्रदेखील कंत्राटदाराकडून घ्यावे.

१.७ रस्त्याचे यंत्रसामुग्रीचे दर निश्चित करण्यासाठी निविदेचा प्रारूप परिशिष्ट-२ प्रमाणे सोबत जोडले आहे. एकच कंत्राटदार ज्यांच्याकडे सर्व यंत्रसामुग्री आहेत अशाच कंत्राटदाराकडून दर घेण्यात यावेत. साधारणतः जे कंत्राटदार विधानसभाक्षेत्र निहाय निश्चित होतील त्याच कंत्राटदाराला भौगोलीकदृष्ट्या जवळ असलेली एकुण २५ कि.मी. लांबीची कामे पहिल्या टप्प्यात देण्यात येईल असे नमुद करावे. तसेच माती/मुरूम खोदकामाचे, वाहतुकीचे, पसरविण्याचे व रोलरने दबाई करण्याचे काम एकाच कंत्राटदाराला देण्यात यावे व एकत्रित दर ग्राह्य धरून प्रति किलोमीटर कोणाचा दर कमी येईल याबाबत एकत्रित विचार करून न्युनतम दर निश्चित करावे. साधारणतः एका विधानसभा क्षेत्रात जास्त लांबीची कामे दिल्यास सलग काम उपलब्ध होईल व यंत्रसामुग्रीला काम मिळेल. वेगवेगळ्या ठिकाणी वाहतुकीचा खर्च लागणार नाही हा विचार करून कमी खर्चात काम होईल व शासनाचा निधी वाचेल, कंत्राटदारालाही परवडेल व शेतकऱ्यांना कमी वेळात जास्त लांबीची कामे करून मोठा दिलासा मिळेल.

१.८ निविदा भरताना Performance Security म्हणून प्रति कंत्राटदार रू.१५.०० लक्ष सुरक्षा ठेव घ्यावी व त्या दरात त्यांनी काम न केल्यास उपरोक्त कंत्राटदाराचे नाव काळ्या यादीत टाकावे व सुरक्षा

ठेव रक्कम सरकारजमा करावी. विधानसभाक्षेत्र निहाय न्युनतम दर निश्चित झाल्यानंतर या दरात इच्छुक यंत्रमालकाला रू.१५.०० लक्ष सुरक्षा ठेव घेऊन विधानसभाक्षेत्र निहाय यंत्रमालकाचे पॅनल तयार करावे. शेत/पाणंद रस्त्यासाठी लागणाऱ्या गाळ / माती / मुरुमासाठी स्वामित्व धन माफ असल्याने सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या दरसुचीच्या अंदाजपत्रकापेक्षा प्रति किलोमीटर खर्च किमान २५ टक्केनी कमी आहे किंवा प्रती कि.मी. रु.१५.०० लक्ष पेक्षा अधिक नाही यापैकी जे कमी असेल याबाबतची खात्री करून उपरोक्त शेत/पाणंद रस्त्याची कामे हाती घेण्यात यावी.

१.९ उपरोक्त शेत/पाणंद रस्त्यावर पाण्याचा विसर्ग होण्यासाठी जिल्हास्तरीय समितीने ४५०, ६००, ८००, ९०० व १२०० मि.मी. अश्या वेगवेगळ्या व्यासाचे NP३ पाईप पुरवठ्याचे विधानसभाक्षेत्र निहाय दर पुरवठाधारकाकडून निश्चित करावे. त्यात कार्यान्वित यंत्रणेनी मागणी केलेल्या रस्त्यापर्यंत पाईप पोहचवून देण्याची जबाबदारी पुरवठादाराची राहील व आवश्यक रुंदीनुसार बसविण्याची जबाबदारी शेत/पाणंद रस्ता करणाऱ्या कंत्राटदाराची राहील. प्रत्यक्षात ज्या व्यासाचे जे पाईप रस्त्याच्या क्रॉसिंगला किंवा बाजुच्या नालीतून शेतकऱ्याला जाण्या-येण्यासाठी किंवा वाहन नेण्यासाठी आवश्यक असेल त्याप्रमाणे मोजमाप करून पाईपची देयके अदा करावीत.

१.१० साधारणतः अशा पध्दतीने ग्रामीण रस्ते करण्याकरिता सर्व यंत्रसामुग्रीने परिपूर्ण कंत्राटदार हे प्रधानमंत्री ग्राम सडक योजनेमध्ये काम करतात. त्याकरिता यंत्रसामुग्रीचे दर ठरविण्यासाठी निविदा प्रक्रिया ही कार्यकारी अभियंता, प्रधानमंत्री ग्राम सडक योजना यांनीच करावी व विधानसभाक्षेत्र निहाय ठरविलेले दराला जिल्हास्तरीय समितीची मान्यता घ्यावी व कंत्राटदार, पाईप पुरवठादाराचे पॅनल तयार करावे.

१.११ साधारणतः उत्खनन करणाऱ्या यंत्रसामुग्रीला प्रति कि.मी. किती घनफुट माती व मुरूमाची आवश्यकता आहे व त्यासाठी यंत्रसामुग्रीला या घनफुट माती व मुरूमासाठी किती तास लागणे अपेक्षित आहे याबाबत मापदंड निश्चित आहे. त्याकरिता देयके देताना झालेले काम व त्यासाठी ज्या तासाप्रमाणे यंत्रसामुग्रीला तासाची मर्यादा निश्चित करण्यात आली आहे, त्या मर्यादेत प्रति कि.मी. घनक्षमतेचे माती/मुरूमाचे प्रमाणानुसार तासाची सांगड घालावी व त्यानुसार तासाच्या मर्यादेत देयके द्यावी. मात्र त्यात वाहतुकीचा खर्च समाविष्ट असून वेगळ्याने देण्यात येणार नाही.

२.१ शेत/पाणंद कच्चा रस्ता मजबुतीकरण करताना दोन्ही बाजुने चर खोदुन त्यामधून निघणारी माती/मुरूम ही शेत/पाणंद रस्त्यामधील भागात टाकण्यात येऊन त्यावर व्यवस्थित रोलरने दबाई करावी. रस्त्याचा भाग हा काळ्या मातीतुन जात असल्यास भरावावर किमान ३०० मि.मी. जाडीचा कठीण मुरूम टाकण्यात यावा व त्यावर व्हायब्रेटर रोलरनेच व्यवस्थितरित्या पाणी शिंपडुन दबाई

करावी. स्थानिक भौगोलिक स्थितीचा विचार करता मुरूमीकरण करून पक्का रस्ता वापराकरीता तयार करण्यात यावा.

२.२ या कामासाठी निर्धारित केलेले शेत/पाणंद रस्त्याचे मातीकाम रस्त्याच्या समांतर गटारे खोदुन खोदकामातील सामुग्री ६० से.मी. जाडीच्या थरामध्ये नेऊन पसरवून टँकरद्वारे पाणी टाकुन दबाई करणे अशा स्वरूपाचे आहे व त्यावर किमान ५.५० मीटर रूंद (उपलब्धतेनुसार) व दबाईनंतर ३० से.मी. जाडीचे मुरूम वाहतुक करून पसरविणे व टँकरने पाणी टाकुन दबाई करण्याचे आहे व पुर्वी मातीकाम कुठल्याही योजनेतुन झाले असल्यास त्यावर आवश्यकतेनुसार मातीकाम करून परत मुरूमाची वाहतुक करून किमान ५.५० मीटर रूंद (उपलब्धतेनुसार) व ३० सें.मी. जाडी पर्यंत पसरविण्याचे आहे.

२.३ सर्वसाधारणपणे १.०० कि.मी. रस्ता भरावयाचे परिमाण खालीलप्रमाणे राहील.

a) Top width ५.५० मी.

b) Bottom width ९.१० मी.

२.४ माती व मुरूम याची थराथरामध्ये दबाई केल्यानंतरची मातीची जाडी ६० से.मी. व मुरूमाची जाडी ३० से.मी. असेल.

२.५ खोदकाम केलेल्या नालीचे उतार नैसर्गिक नाल्याकडे राहील व आकारमान खालीलप्रमाणे असेल.

a) Top width १.०० मी.

b) Bottom width ०.६० मी.

c) नालीची खोली ०.६० मी.

२.६ रस्त्यालगत पुरेशी खोदकाम सामुग्री माती व मुरूम उपलब्ध न झाल्यास लगतच्या शेतीमधून संबंधित शेतकऱ्यांच्या पुर्वपरवानगीने किंवा उपलब्ध शासकीय जमीनीमधून माती व मुरूम आणता येईल. त्यासाठी केंद्र शासनाच्या पर्यावरण, वन व वातावरणीय बदल विभागाच्या दि. २८/०३/२०२० रोजीच्या अधिसूचनेनुसार कुठल्याही पर्यावरण अनुमतीची गरज राहणार नाही.

२.७ **CD (Cross Drainage) Work-** नळकांडी पुल बांधताना सिमेंट पाईपचा वापर करावा तथापि सिमेंट पाईप टाकल्यानंतर दोन्ही बाजुने किमान M-१० कॉंक्रिटच्या भिंती (Head Wall) असाव्यात त्यामुळे रस्त्याचा भराव खचणार नाही व CD Work चे आयुष्य वाढेल. शक्यतो पाणंद रस्त्यासाठी मुरूमी रस्तेच पुरेसे आहेत. खडीचे रस्ते बांधकाम केल्यास पुढील २-३ वर्षात त्यावर डांबरीकरण करणे आवश्यक असते. अन्यथा वाहतुकीमुळे खडी रस्त्यावर पसरून रस्ता वाहतुकीस योग्य राहणार

नाही. माती मुरूमाचा भराव करताना रस्त्याच्या मध्यापासून दोन्ही बाजुने उतार (Camber) देणे आवश्यक आहे. त्यामुळे रस्त्यावर पावसाचे पाणी साचणार नाही.

२.८ मुरूमावर खडीकरण आवश्यक वाटल्यास ३.७५ मीटर रुंदीसाठी वापरण्यात येणाऱ्या खडीची एकूण जाडी २२५ मि.मी. असावी. त्यातील खालच्या थराच्या खडीची जाडी १५० मि.मी. व रुंदी ४.०५ मीटर असावी, Grading I (७५ mm to ४.७५ mm) असावी व वरील थराच्या खडीची जाडी ७५ मि.मी. व रुंदी ३.७५ मीटर, खडीचा आकार Grading II (५३ mm to ४.७५ mm) असावी व त्या खडीचा आकार ग्रामीण रस्ते संहिता (Rural Road Manual) नुसार असावा. सदर खडी ही जवळपासच्या खदानीतुन उपलब्ध होणारी असावी. खडी ही योग्य आकारमानाची फोडुन घ्यावी व त्यानंतरच वापरावी.

३.१ प्रत्येक Layer मधील खडी पसरविल्यानंतर योग्य प्रकारे कोरडी व त्यानंतर पाणी टाकुन रोलरने दबाई करावी. वेगवेगळ्या कामातून उपलब्ध होणाऱ्या दगड/माती/मुरूम यांचा कल्पकतेने वापर करताना दगड हा काळा व वजनदार असावा तो दगड योग्य आकारमानाचा घ्यावा. बाजुपटटयाला (Side Berm) भरावेत, वापरण्यात येत असलेला मुरूम कठीण असावा व खडीकरणाच्या पकडीसाठी वापरण्यात येणारा मुरूम/स्टोन ग्रिड/स्टोन डस्ट असावा. खडीकरणाचे नमुना अंदाजपत्रक तयार करून मुरूम कामाच्या धर्तीवर खडीकरणाचेही नमुना अंदाजपत्रक तयार करून किमान २५ कि.मी. ची कामे एकत्रित करून करण्याची मुभा क्षेत्रीय कार्यान्वित यंत्रणेला असेल.

३.२ जिल्हा स्तरीय समितीने विधानसभाक्षेत्र निहाय प्रती कि.मी. खडीकरणाचा दर निविदेद्वारे निश्चित करावा व सदर खर्च हा सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या दरसुचीच्या अंदाजपत्रकापेक्षा प्रति किलोमीटर खडीकरणाचा खर्च किमान २५ टक्केनी कमी आहे याबाबतची खात्री करून उपरोक्त शेत/पाणंद रस्त्याची कामे हाती घेण्यात यावीत. तथापि निधी उपलब्ध न झाल्यास वेगवेगळ्या योजनेतून प्रचलित योजनेनुसार काम करण्याची मुभा क्षेत्रीय कार्यान्वित यंत्रणेला असेल.

३.३ काम चालु करण्यापुर्वी व काम पुर्ण झाल्यानंतर ड्रोनद्वारे तारखेसह Geotag फोटो व व्हिडीयो शुट करून देयकासोबत सादर करावे. ड्रोन शुटींगचा खर्च करणे कंत्राटदाराची जबाबदारी राहील. त्याकरिता कुठलाही अतिरिक्त खर्च दिला जाणार नाही.

VIKAS SHANKAR KHARAGE

Digitally signed by VIKAS SHANKAR KHARAGE
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=REVENUE AND FOREST DEPARTMENT,
2.5.4.20=9573972C3F3A12761AE9FE8E3A40ABF36EC83D868BDEC816DB83BEF158F491CB, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=CA384BFB0D2F0524E55EEEA334CC3844C4BA3D89EB9F8AE1C4995F0F6F9B0681, cn=VIKAS SHANKAR KHARAGE
Date: 2025.12.14 15:26:30 +05'30'

(विकास खारगे)
अपर मुख्य सचिव (महसूल), महाराष्ट्र शासन

शासन निर्णय क्र.लवेसू-२०२५/प्र.क्र.०२/पाणंद रस्ते सोबतचे परिशिष्ट क्र.२, दि. १४ डिसेंबर,२०२५

यंत्रसामुग्रीचे (यंत्रसामुग्री + इंधन +मनुष्यबळ) प्रती तासिका दर निविदाव्दारे दरपत्रक मागविण्याकरीता निविदा प्रारुप

कार्यकारी अभियंता

प्रधानमंत्री/मुख्यमंत्री ग्राम सडक योजना

महाराष्ट्र ग्रामीण रस्ते विकास संस्था

जिल्हा ---------------------

मुख्यमंत्री - बळीराजा शेत/ पाणंद रस्ते योजना

२०२५-२०२६

जिल्हास्तरीय यंत्रसमुग्रीचे (यंत्रसामुग्री इंधन + मनुष्यबळ) प्रती तासिका दर निविदाव्दारे दरपत्रक मागविण्याकरीता निविदा प्रारुप

Standard Bid Document २०२५-२६

कार्यकारी अभियंता (प्रधानमंत्री/मुख्यमंत्री ग्राम सडक योजना)
महाराष्ट्र ग्रामीण रस्ते विकास संस्था,

(पत्ता) ---

निवीदा क्र - .... **सन -**

मा. कार्याध्यक्ष मुख्यमंत्री बळीराजा शेत/ पाणंद रस्ते योजना तथा जिल्हाधिकारी यांनी निर्देश दिल्यानुसार......... जिल्हयाकरीता मुख्यमंत्री बळीराजा शेत/ पाणंद रस्ते योजना २०२५-२६ साठी लागणा-या यंत्र सामुग्री पुरवठा दर निश्चित करणेस्तव खालीलप्रमाणे कंत्राटदाराकडून विधानसभाक्षेत्र निहाय दरपत्रक मागविण्यात येत आहे.

अ. क्र.	विधानसभा क्षेत्राचे नाव	यंत्रसामुग्रीचे प्रकार			
		माती व मुरूम खोदकाम करून ते निर्देशीत शेत/पाणंद रस्त्यापर्यंत आवश्यक जाडी व रूंदीसाठी नेवून आवश्यकतेनुसार वाहतुकीचा व पसरविण्यासाठी लागणारा खर्च गृहीत धरून टायर असलेले बॅकहो लोडर किंवा एक्सकॅव्हेटर (७० एचपी क्षमता असलेले जेसीबी इत्यादी अर्थमुव्हर) चे मनुष्यबळाच्या खर्चासह (कंत्राटदारास मान्य दर रुपये प्रतितास) (रूपये)	माती व मुरूम खोदकाम करून ते निर्देशीत शेत/पाणंद रस्त्यापर्यंत आवश्यक जाडी व रूंदीसाठी नेवून आवश्यकतेनुसार वाहतुकीचा व पसरविण्यासाठी लागणारा खर्च गृहीत धरून चेन असलेले एक्सकॅव्हेटर (२००) एचपी क्षमता असलेले पोकलेन इत्यादी अर्थमुव्हर) चे मनुष्यबळाच्या खर्चासह (कंत्राटदारास मान्य दर रुपये प्रतितास) (रूपये)	शेत/पाणंद रस्त्यावर पसरविलेले माती व मुरूम रस्त्यावर पसरविल्यानंतर टँकरद्वारे पाणी टाकुन आवश्यकतेनुसार रोलरने दबाई करण्यासाठी टँकरचा खर्च ग्राह्य धरुन ८ ते १० टन स्टॅटीक व व्हायब्रेटरी रोलरचे लागणाऱ्या मनुष्यबळाच्या खर्चासह (कंत्राटदारास मान्य दर रुपये प्रतितास) (रूपये)	
				८ ते १० टन स्टॅटीक रोलर	व्हायब्रेटरी रोलरचे

<u>अटी व शर्ती-</u>

१) नोंदणीकृत शासकीय कंत्राटधारक यांनी दरपत्रक संबंधीत विभागाच्या कार्यकारी अभियंता यांच्या कार्यालयातून आवश्यक फी अदा करुन प्राप्त करणे आवश्यक आहे.

२) कोरे दरपत्रक प्राप्त करण्याचा कालावधी दि............. ला सकाळी ११.०० वाजता पासून दि......ला सायंकाळी ५.०० वाजे पर्यंत राहील.

३) तांत्रिक व आर्थिक देकार / लिफापा उघडण्याचे ठिकाण व वेळ कार्यकारी अभियंता, प्रमंग्रासयो/मुमंग्रासयो ....यांचे कार्यालयात दि........... ना सकाळी ११.०० वाजता (किंवा सक्षम प्राधिकारी ठरवेल त्या दिवशी उघडण्यात येईल.)

४) दरपत्रकांची किंमत रु.१०,०००/- डी.डी. (डी. डी. संबंधीत कार्यकारी अभियंत्यांच्या नावे राष्ट्रीयकृत बँकेत असावा) च्या स्वरुपात अर्जासोबत सादर करावा. तसेच डी. डी. ची छायांकीत प्रत तांत्रिक लिफापा मध्ये सादर करावी.

५) सदरहू दरपत्रकांच्या संदर्भात काही तांत्रिक अडचणी असल्यास कार्यकारी अभियंता, प्रधानमंत्री/मुख्यमंत्री ग्रामीण सडक योजना विभाग ,................यांचे कार्यालयीन दुरध्वनी क्र................. वर संपर्क साधावा.

६) Instruction to Bidder मधील सुचनेनुसार कंत्राटदारास लिफाफा क्र. २ मध्ये आर्थिक देकार अशाप्रकारे दरपत्रक सादर करावयाचे आहे.

(-Sd-)

कार्यकारी अभियंता
प्रधानमंत्री/मुख्यमंत्री ग्रामीण सडक योजना,
महाराष्ट्र ग्रामीण रस्ते विकास संस्था
....

Instruction To Bidders

लिफाफा क्र.१ मध्ये सादर करावयाचे दस्ताऐवज

१) महाराष्ट्र राज्याचा रहिवाशी असल्याबाबतचा पुरावा

२) मागील ३ वर्षाचे आयकर भरल्याचा दाखला

३) मागील ३ वर्षाचे जी.एस.टी. भरल्याचा दाखला

४) पॅन कार्ड व जी. एस.टी. नोंदणीची प्रत.

५) पुरविण्यात येणा-या यंत्रसामग्रीचे वय १५ वर्षापेक्षा जास्त नसल्याबाबतचा पुरावा.

६) उपरोक्त यंत्रसामग्री हाताळण्याच्या मुनष्यबळाचे सक्षम अधिकारी यांनी दिलेले परवाना तसेच पोलीस यंत्रणेकडून दिलेले चारित्र्य पडताळणी प्रमाणपत्र

७) कार्यकारी अभियंता, प्र.मं.ग्रा.स.यो./मु.मं.ग्रा.स.यो कडून कामाचे स्वरूप समजून घेतल्याबाबत विहीत नमुन्यातील हमीपत्रक.

८) सदर कामाकरीता इसारा रक्कम म्हणून कार्यकारी अभियंता, प्र.मं.ग्रा.स.यो./मु.मं.ग्रा.स.यो., यांचे नांवे Pledge केलेले रुपये १५.०० लक्ष किमतीचे FDR.

९) उपरोक्त दस्ताऐवजची छाननी केल्यानंतर पात्र असलेल्या कंत्राटदाराचे लिफाफा क्र.२ (आर्थिक देकार) उघडण्यात येईल. पात्र असलेल्या कंत्राटदारांनी सादर केलेल्या निम्नतम देकार असणा-या कंत्राटदाराचे पॅनलमध्ये नाव समाविष्ट करण्यास्तव जिल्हा समितीकडे शिफारस करण्यात येईल. कंत्राटदारांनी काम करण्यासाठी इच्छुक असलेल्या विधानसभाक्षेत्राचा प्राधान्यक्रम स्वतंत्रपणे यासोबत संलग्न करावा .

अटी व शर्ती

१) पात्र असलेल्या निम्नतम शासकीय नोंदणीकृत कंत्राटधारकाचे नाव पॅनलमध्ये निश्चीत झाल्यानंतर मुख्यमंत्री बळीराजा शेत/ पाणंद रस्ते योजनेअंतर्गत विधानसभा क्षेत्रनिहाय मंजुर असलेल्या कामांपैकी जिल्हास्तरीय समिती ठरवेल त्याप्रमाणे संबंधीत कार्यान्वयीन यंत्रणा यांचे देखरेखीखाली कंत्राटदारास यंत्रसामग्रीद्वारे काम करावे लागेल.

२)नोंदणीकृत शासकीय कंत्राटदार यांनी यंत्राचे प्रतीतास दर सादर करताना या यंत्राचा खोदकाम करण्यासाठी व खोदकामामधील सामग्री माती व मुरूम निर्देशीत आकारमानामध्ये शेत/पाणंद रस्त्यापर्यंत नेवून, पसरवून वाहतुकीच्या व मनुष्यबळाच्या खर्चासह साधा स्टॅटिक रोलर व वायब्रेटर रोलरने पाण्याचे टँकर द्वारे पाणी टाकुन रोलींग करणे, या कामासाठी यंत्राला लागणारे इंधन, वंगण, मनुष्यबळ, GST व इतर प्रचलीत शासनाचे कर व इतर खर्च या सर्व बाबींचा विचार करुन दर सादर करावेत.

३) संबंधीत विधानसभाक्षेत्रातील कार्यान्वयीन यंत्रणेद्वारे निर्देशीत कार्यस्थळी यंत्राची ने-आण करण्यासाठी वेगळा खर्च अनुज्ञेय राहणार नाही.

४) खोदकामातुन निघालेल्या सामग्रीला शेत/पाणंद रस्त्यापर्यंत नेण्यासाठी वेगळे वहन दर अनुज्ञेय राहणार नाही व पसरविण्यासाठी मजूर व इतर खर्च देय असणार नाही. कंत्राटदाराने त्याच्याकडील टिप्पर/ट्रॅक्टर द्वारे वाहतुक करणे आवश्यक राहील. सदर वाहतुकीचा खर्च रोड रोलर च्या तासीकादरामध्ये अंतर्भुत असल्याचे समजण्यात येईल. रोलरने दबाई करण्यासाठी पाणी व टँकर वाहतुकीचा वेगळा खर्च अनुज्ञेय राहणार नाही, नोंदणीकृत शासकीय कंत्राटदार त्याच्याकडील टँकरने पाणी टाकुन दबाई करणे अभिप्रेत आहे. रोलरच्या दरामध्ये टँकरचा खर्च अंतर्भूत असल्याचे समजण्यात येईल.

५) तसेच खोदकामातुन निघालेल्या मातीचे वाहतुक करून पसरविणे जाडी ६० से.मी. (दबाईसह) व त्यावर मुरूमाचे वाहतुक खर्चासह पसरविणे विहीत आकारमानात मुरूमाच्या ५.५० मीटर रूंद व ३० से.मी. जाडीच्या थरात (दबाईसह) पसरविण्याचे मनुष्यबळाच्या खर्चासह दर अर्थमुव्हर च्या तासीका दरामध्ये अंतर्भुत असल्याचे समजण्यात येईल.

६) खोदकाम यंत्राला तासीका गणना मिटर (Hour Meter) असणे बंधनकारक राहील.

७) विनावापर उभ्या असलेल्या यंत्रसामग्रीसाठी कोणतेही भाडे देय राहणार नाही. कुठल्याही शेतक-यांनी रस्त्याच्या हद्दीबाबत हरकत घेवून काम थांबविल्यास यंत्रसामग्री विना वापर उभी राहिल्यास कुठलाही अतिरीक्त खर्च मिळणार नाही.

८) कंत्राटदाराकडे एक्सावेटर, बॅकहो लोडर, दबाईसाठी वायब्रेटर रोलर व टँकर, वाहतुकसाठी ट्रक/टिप्पर असणे आवश्यक आहे. वरील सर्व यंत्रसामुग्री असल्याबाबतचा पुरावा सादर करणे बंधनकारक राहील.

९) लिफाफा क्र.१ मध्ये नोंदणीकृत शासकीय कंत्राटदाराने सादर केलेले दस्ताऐवज अयोग्य/चुकीचे आढळल्यास अशा कंत्राटदाराचा लिफाफा क्र.२ उघडण्यात येणार नाही.

१०) नोंदणीकृत शासकीय कंत्राटदार नमुद केलेले यंत्रावापराचे प्राप्त तासीका दराची तुलना अंदाजपत्रकासोबत केल्यानंतर कमी असलेल्या दरासाठी Performance Security म्हणुन प्रत्येक १% ते १०% कमी दरासाठी रुपये ५.०० लक्ष, ११% ते १५% कमी दरासाठी प्रत्येक टक्क्यास १% व १५% च्या वर कमी दरासाठी प्रत्येक टक्क्यास २% या प्रमाणे एकत्रीत Performance Security रक्कम लिफाफा २ उघडल्यानंतर ७ दिवसांच्या आत संबंधीत कार्यकारी अभियंता यांच्याकडे डी.डी./ एफ.डी.आर.च्या स्वरुपात जमा करणे बंधनकारक राहील, अन्यथा आपले नाव काळया यादीत टाकण्याची शिफारस करण्यात येईल.

११) शिफारस करण्यात आलेल्या कंत्राटदाराचे पॅनलमध्ये नाव समाविष्ठ करण्याचे अधिकार जिल्हास्तरीय समितीकडे राहील.

१२) यंत्रसामग्रीचे पुरवठा करण्याचे दर आकडे व अक्षरी या दोन्ही स्वरुपात नमुद करण्यात यावे. आकडे व अक्षर टाकण्यात आलेल्या दरामध्ये तफावत आढल्यास अक्षरी टाकण्यात आलेले दर ग्राहय धरण्यात येईल.

१३) सदर यंत्रसामुग्री दराची ग्राहयता दोन वर्षाची राहील. दोन्ही पक्षानी सहमती दिल्यास ग्राहयता कालावधी आवश्यकतेनुसार वाढविण्यात येईल.

१४) सदर दरपत्रकाच्या संदर्भात कोणाताही वाद निर्माण झाल्यास याबाबतचा निर्णय जिल्हास्तरीय समिती कडे संदर्भित केला जाईल व समितीने घेतलेला निर्णय कंत्राटदारास बंधनकारक राहील, न्यायालयीन बाबी उद्धवल्यास न्यायाधिकार क्षेत्र मा. उच्च न्यायालय हे राहील.

१५) कामावर नेमलेल्या मजुराचे सोयी सवलती, शासकीय नियमानुसार अपघात क्षतीपुर्ती साठी स्वतः नोंदणीकृत शासकीय कंत्राटदार जाबाबदार राहील. तसेच सदर कामावर बाल कामगाराची नियुक्ती करता येणार नाही व महिला कामगार यांना संध्याकाळी ५.३० नंतर कामावर ठेवता येणार नाही.

१६) कंत्राटदाराने कामावर असलेल्या मजुरांचे साथीचे रोग साठी दक्षता घेणे तसेच या रोगाचा फैलाव होणार नाही याबाबत देक्षता घेणे ही जबाबदारी राहील.

१७) जिल्हानिहाय अंतिम केलेले पॅनल व उपलब्ध कामानुसार कार्यान्वयीन यंत्रणा व पॅनलमधील कंत्राटदार यांच्यामध्ये वाटप केलेल्या कामासाठी वेगळा करारनामा सुरक्षा रक्कम भरल्यानंतर विधानसभा क्षेत्रस्तरावर करण्यात येईल. सदरील करारनामा हा कामाच्या तांत्रिक प्रशासकीय व वित्तीय अटी व शर्ती बाबत असेल. करारनाम्यामध्ये विहीत केलेल्या कालावधीमध्ये निर्देशीत काम पुर्ण करण्याची जबाबदारी संबंधीत कंत्राटदार यांची राहील.

१८) केलेल्या कामासाठी यंत्राचे प्रत्यक्ष झालेले तास याची गणना करुन करारनाम्याच्या अटी व शर्तीनुसार देयक अदा करण्यात येईल.

१९) या कामासाठी निर्धारीत केलेले शेत/पाणंदरस्त्याचे मातीकाम रस्त्याच्या समांतर गटारे खोदुन, खोदकामातील सामुग्री ६० से.मी. जाडीच्या (दबाईसह) थरामध्ये नेवून पसरवून, टँकरद्वारे पाणी टाकुन दबाई करणे अशा स्वरुपाचे आहे व त्यावर ५.५० मीटर रूंद व ३० से.मी. जाडीचे (दबाईसह) मुरूम वाहतुक करून पसरविणे व टँकरने पाणी टाकुन दबाई करण्याचे आहे व पुर्वी मातीकाम मुख्यमंत्री बळीराजा शेत/ पाणंद रस्ते योजनेतुन किंवा अन्य योजनेतुन झाले असल्यास त्यावर आवश्यकतेनुसार मातीकाम करून परत मुरूमाची वाहतुक करून ५.५० मीटर रूंद व ३० से.मी. जाडी (दबाईसह) पर्यंत पसरविण्याचे आहे. किंवा कार्यान्वयीन यंत्रणा यांनी निर्धारित केलेल्या अंदाजपत्रकानुसार व त्यांनी नमुद केलेल्या मानकानुसार मातीकाम करणे अभिप्रेत आहे.

२०) रस्त्यालगत पुरेशी खोदकाम सामुग्री माती व मुरूम उपलब्ध न झाल्यास लगतच्या शेतीमधून संबंधित शेतक-याच्या पूर्वपरवानगीने किंवा उपलब्ध शासकीय जमीनीधून माती व मुरुम आणता येईल. मात्र यासाठी वेगळे वाहतूक भाडे अनुज्ञेय राहणार नाही. प्रत्येक विधानसभाक्षेत्रात मुरूमाची उपलब्धता सरासरी किती अंतरावर आहे याबाबत शहनिशा करूनच व वाहतुकीसाठी येणारा खर्च विचारात घेवूनच कंत्राटदार यांनी दर नमूद करावे.

२१) पॅनलमध्ये सामाविष्ठ असलेल्या कंत्राटदारास यांना एक यंत्रसामुग्री संच साठी एक क्लस्टर असे काम वाटप करण्यात येईल.

२२) कंत्राटदाराने कामाच्या ठिकाणी कामाच्या माहितीविषयक फलक लावणे आवश्यक राहील. फलकावरील मजकूर कार्यान्वयीन यंत्रणा नमूद करेल त्यानुसार राहील. त्यासाठी वेगळा खर्च मिळणार नाही.

२३) RCC Hume Pipe (NP ३) ठरवून दिलेल्या ठिकाणी मशीनद्वारे आवश्यक खोदकाम करुन बसवून देणे व CC M१० मध्ये हेडवॉल करण्याची जबाबदारी कंत्राटदार यांची असेल.

२४) रस्त्याचे कामासाठी टायर असलेले बॅकहो एक्सावेटर- लोडर ७० HP क्षमता असलेले J.C.B. व अर्थ मुव्हर साठी १.०० कि.मी. मातीकामासाठी सरासरी १२५ तास किंवा कमी लांबीकरिता प्रत्यक्ष झालेला वापर कि.मी. च्या अनुषंगाने रुपांतरीत करुन त्याप्रमाणे देयके देण्यात येईल.

२५) चेन असलेले एक्सावेटर २०० HP क्षमता असलेले पोकलॅन यासाठी १.०० किमी मातीकामसाठी जास्तीजास्त तास ५० किंवा कमी लांबीकरिता प्रत्यक्ष झालेला वापर कि.मी. च्या अनुषंगाने रुपांतरीत करुन त्याप्रमाणे देयके देण्यात येईल.

२६) काम संपुर्णपणे पूर्ण झाल्याशिवाय अंतीम देयक देय होणार नाही. कामाच्या भागाकरिता १ किमी लांबी पर्यंत कमाल मुदत ३ आठवडे, २ किमी करिता ५ आठवडे व ३ किमी पर्यंत ७ आठवडे असेल. कामात अतिक्रमण उदभविल्यास किंवा इतर काही नैसर्गिक आपदा उद्भवल्यास या अडचणी दुर झाल्यापर्यंतची अधिकची मुदत वाढ देण्यात येईल अथवा इतर अपरिहार्य कारणामधे कार्यान्वयीन यंत्रणेद्वारे मुदतवाढ करारनामा धारकाला मागणी केल्यास कार्यान्वयीन यंत्रणेच्या निर्णयानुसार देता येईल.

२७) मुदतवाढीस, यंत्र व कर्मचाऱ्यांचे निष्काम कालावधीचा खर्च अथवा यंत्र / कर्मचारी हलविण्याचा खर्च अथवा देखभाल अथवा कामात क्षति/नुकसान इत्यादी इतर कुठल्याही प्रकारचा खर्च अथवा प्रतिपुर्ती रक्कम इत्यादी काहीही करारनामा धारकास देय होणार नाही.

२८) तसेच कामात ८ दिवसापेक्षा अधिक एकूण खंड / प्रलंब/विलंब झाल्यास किंवा कामाला पूर्णत्व न केल्यास, अथवा मुरमीकरणाचे काम पूर्ण न केल्यास तसेच काम पूर्ण झाल्यापुर्वीच्या कालावधी /मुदतीच्या आत पूर्ण न केल्यास आणि कामाच्या मुदतवाढीकरिता कारणे संयुक्तीक नसल्यास कंत्राटदारावर दंड आकारण्याचे अधिकार विधानसभाक्षेत्र स्तरीय समितीस राहील.

२९) DLP किमान ६ महिने अथवा १ पावसाळा असेल तसेच SD कराराची रक्कमेच्या ४% एवढी असेल ज्यापैकी करार करण्यापुर्वी २% अग्रिम जमा करणे आवश्यक असेल.

३०) कार्यान्वयीन यंत्रणेनी आखून दिलेल्या रस्त्याची Alignment नुसार करारनामा धारक काम करतील. जंक्शन वर आवश्यक ते Fanning करतील व आवश्यकतेनुसार पाईप टाकून जागा उपलब्धततेनुसार रस्त्यावर गोलाई (Fanning) करणे बंधनकारक राहील.

३१) सामुग्री खरेदी अथवा दुरुस्ती करीता अग्रीम देय राहणार नाही. जर यंत्रसामुग्री संचामधील एखादे यंत्र नादुरुस्त झाले तर त्याबाबतीत दुसरी यंत्रसामुग्री तात्काळ पुरविण्याची जबाबदारी ही कंत्राटदाराची राहील.

३२) मंजूर तासिका दराव्यतिरीक्त इतर कोणताही मोबदला यंत्रसामुग्री पुरवठयापोटी देय राहणार नाही.

३३) कुठलेही supervision चार्जेस देय होणार नाही तसेच profit म्हणुन काहीही देय होणार नाही.

३४) सर्व सामुग्री माती, मुरुम, खडी इत्यादी पसरविणे यंत्राद्वारे केली जाणार असल्याने हया कामाकरिता अतिरिक्त मजूरी देय राहणार नाही. तसेच पाईप बसविण्याचे काम देखील यंत्राद्वारे केली जाणे अपेक्षित असुन हयाला देखील अतिरिक्त मजुरी देय होणार नाही.

३५) पुरवठा केलेली सामुग्री मुरुम, खडी इत्यादी वस्तु मोजमाप पुस्तिकेतील नोंदी नुसारे अंतीम मान्य केली जाईल. मोजमाप पुस्तीकेत कनिष्ठ अभियंता यांनी देयक तपासणे व प्रमाणित करणे बंधनकारक राहील.

३६) यंत्राचे वापराचे तास प्रमाणपत्रानुसार मोजमाप पुस्तिकेतील नोंदी नुसार अंतीम मान्य केली जाईल.

३७) नाव फलक उभारणे व रंगविणे करिता देयक, अंदाजपत्रकात नमुद दराप्रमाणेच मान्य होईल.

३८) काम पुर्ण झाल्यापुर्वी कामावर आढळलेल्या त्रुटया अथवा कामाला झालेली क्षतीपुर्तीला, करारनामा करणार हे जबाबदार असणार व हया सर्व त्रुट्या व क्षती त्याला दुरुस्त करणे, काम पुर्ण करणे आधी बंधनकारक असणार.

३९) संपुर्ण काम कार्यान्वित होईपर्यंत सदर कामावर Visit Book/Order Book ठेवणे करारनामा धारकाला बंधनकारक असेल व त्यामधील निर्देशाचे पालन आवश्यक असेल. तसेच खडी पुरवठाधारकास अंदाजपत्रकीय दरापेक्षा कमी दर असल्यास करारनामामध्ये नमुद केलेल्या अटीनुसार अतिरीक्त सुरक्षा ठेव रक्कम, करारनामा करतेवेळी संबंधित कार्यान्वयीन समितीकडे जमा करणे अनिवार्य राहील.

४०) रस्त्यालगत उपलब्ध असलेल्या पाण्याच्या स्रोतापासून टँकरद्वारे कार्यस्थळी पाणी आणून दबाई करणे अपेक्षीत असून पाण्याच्या वहनासाठी अतिरिक्त मोबदला देय राहणार नाही.

४१) पाणंद रस्त्याचे काम संबंधीत विधानसभाक्षेत्रामध्ये कोणत्याही क्षेत्रामध्ये निर्देशीत करण्यात येईल व हे काम संबंधीत विधानसभाक्षेत्राकरीता मंजूर करण्यात आलेल्या दरामध्येच करणे अनिवार्य राहील. अंतरातील फरकासाठी कोणतेही अतिरीक्त दर देण्यात येणार नाही.

दिनांक:- कंत्राटदाराची स्वाक्षरी, शिक्का

पूर्ण पत्ता व संपर्क क्रमांक

ठिकाण:-

फॉर्म क्रं.१ मध्ये सादर करावयाचे विहीत प्रमाणपत्राचा नमुना

प्रमाणपत्र क्र. १

मी खालील सही करणारा दरपत्रक धारक मे ....

याव्दारे असे जाहिर करीतो की, मी कोणत्याही शासकीय/निमशासकीय कार्यालयाकडून BLACK LISTED झालेला नसून ई-दरपत्रकाच्या प्रक्रियेच्या कोणत्याही टप्पावर BLACK LISTED असल्याचे किंवा कोणत्याही प्रकारचे न्यायालयीन फौजदारी दावे आपणांस निदर्शनास आल्यास माझ्यावर नियमानुसार होणाऱ्या कार्यवाहीस पात्र राहील.

दिनांकः- **कंत्राटदाराची सही**

ठिकाणः- **नाव व पत्ता**

लिफाफा क्र.१ मध्ये सादर करावयाचे विहीत प्रमाणपत्राचा नमुना

प्रमाणपत्र क्र. २ (हमीपत्र)

मी खालील सही करणार याद्वारे अशी हमी देतो की, या जाहीरातीद्वारे पुरविण्यात आलेल्या अटी व शर्ती तसेच कार्यान्वयीन पध्दती मी संपूर्णपणे वाचलेली असून मी कार्यकारी अभियंता, प्र.ग्रा.स.यो./मु.मं.ग्रा.स.यो. यांच्याकडून कामाचे स्वरूप समजुन घेतले आहे. यामधील अटी व शर्ती पात्र झाल्यानंतर जर माझी निवड विधानसभा क्षेत्रस्तरीय पॅनलमध्ये झाली तर मंजूर दरानुसार संबंधीत तालुक्यामध्ये कार्यान्वयीन यंत्रणा निर्देशीत करतील त्याठिकाणी पाणंद रस्त्याचे मातीकाम व मुरुमीकरण वाहतुक करून व पसरवून दबाई करण्याचे काम कार्यान्वयीन यंत्रणेने विहीत केलेल्या कालावधीमध्ये यंत्रसामुग्रीद्वारे पूर्ण करण्याची माझी जबाबदारी राहील.

दिनांक:- **कंत्राटदाराची सही**

ठिकाण:- **नांव व पत्ता**

मुख्यमंत्री - बळीराजा शेत/ पाणंद रस्ते योजना २०२५-२६

अनामत रकमेचा तपशिल (Details of FDR)

अनामत रकमेचा तपशिल (Details of FDR)			
१.	बँकेचे नाव		
२.	शाखा		
३.	FDR क्रमांक		
४.	दिनांक		
५.	अनामत रक्कम रुपये		
६.	विहित नमुन्यात काम करण्याबाबत हमीपत्र		
७.	रुपये ५००/- च्या स्टॅम्प पेपरवर करारनामा		
८.	प्रपत्र मान्य असल्याबाबत कंत्राटदाराने मान्य करुन दिल्याबाबत शपथपत्र		

कंत्राटदाराची स्वाक्षरी व स्टॅम्प

लिफाफा क्रमांक १ मध्ये सादर करावयाचे विहीत प्रमाणपत्राचा नमुना

प्रमाणपत्र क्र.३ (यंत्रसामुग्रीची माहिती)

अ.क्र.	यंत्रसामुग्रीचे नाव	यंत्रसामुग्रीचे आर्युमान	वाहन क्रमांक	उपलब्ध संख्या
१.	बॅकहो लोडर व एक्सकॅव्हेटर (७० एचपी क्षमता असलेले जेसीबी)			
२.	चेन असलेले एक्सकॅव्हेटर (२०० एचपी क्षमता असलेले पोकलेन)			
३	रोड रोलर (Static) ८ ते १० टन			
४.	Vibratory Road Roller			
५.	Water Tanker			
६.	Tippers/Tractor			

RTO कडुन प्रमाणित केलेले वाहनाचे RC Book, Insurance व इतर जोडणे आवश्यक राहील

दिनांक :-

ठिकाण :-

कंत्राटदाराची सही

नाव व पत्ता

लिफाका क्रं. २ मध्ये सादर करण्यात येणा-या दरपत्रकाचा विहीत नमुना

अ.क्र.	विधानसभा क्षेत्राचे नाव	यंत्रसामुग्रीचे प्रकार			
		माती व मुरूम खोदकाम करून ते निर्देशीत शेत/पाणंद रस्त्यापर्यंत आवश्यक जाडी व रूंदीसाठी नेवून आवश्यकतेनुसार वाहतुकीचा व पसरविण्यासाठी लागणारा खर्च गृहीत धरून टायर असलेले बॅकहो लोडर व एक्सकॅव्हेटर (७० एचपी क्षमता असलेले जेसीबी ईत्यादी अर्थमुव्हर चे मनुष्यबळाच्या खर्चासह (दर रुपये प्रतितास)	माती व मुरूम खोदकाम करून ते निर्देशीत शेत/पाणंद रस्त्यापर्यंत आवश्यक जाडी व रूंदीसाठी नेवून आवश्यकतेनुसार वाहतुकीचा व पसरविण्यासाठी लागणारा खर्च गृहीत धरून चेन असलेले एक्सकॅव्हेटर (२०० एचपी क्षमता असलेले पोकलेन इत्यादी अर्थमुव्हर चे मनुष्यबळाच्या खर्चासह (दर रुपये प्रतितास)	शेत/पाणंद रस्त्यावर पसरविलेले माती व मुरूम रस्त्यावर पसरविल्यानंतर टँकरद्वारे पाणी टाकुन आवश्यकतेनुसार रोलरने दबाई करण्यासाठी टँकरचा खर्च ग्राह्य धरून ८ ते १० टन स्टॅटीक व व्हायब्रेरटरी रोलरचे लागणाऱ्या मनुष्यबळाच्या खर्चासह (दर रुपये प्रतितास)	
				८ ते १० टन स्टॅटीक रोलर	व्हायब्रेरटरी रोलर

दिनांक   कंत्राटदाराचे नांव व स्वाक्षरी

लिफाका क्रं. २ मध्ये सादर करण्यात येणा-या IS NP३ Hume Pipe दरपत्रकाचा विहीत

नमुना

अ. क्र.	विधानसभा क्षेत्राचे नाव	IS NP३ Hume Pipe				
		१२००mm व्यासाचे प्रतिमीटर कार्यस्थळी पुरविण्याचे दर (रुपये)	९००mm व्यासाचे प्रतिमीटर कार्यस्थळी पुरविण्याचे दर (रुपये)	८००mm व्यासाचे प्रतिमीटर कार्यस्थळी दर (रुपये)	६००mm व्यासाचे प्रतिमीटर कार्यस्थळी पुरविण्याचे दर (रुपये)	४५०mm व्यासाचे प्रतिमीटर कार्यस्थळी पुरविण्याचे दर (रुपये)

VIKAS SHANKAR KHARAGE

Digitally signed by VIKAS SHANKAR KHARAGE
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=REVENUE AND FOREST DEPARTMENT, 2.5.4.20=9573972C3F3A12761AE9FE8E3A40ABF36EC83D868BDEC816DB83BEF158F491CB, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=CA384BFB0D2F0524E55EEEA334CC3844C4BA3D89EB9F8AE1C4995F0F6F9B0681, cn=VIKAS SHANKAR KHARAGE
Date: 2025.12.14 15:27:01 +05'30'

(विकास खारगे)

अपर मुख्य सचिव (महसूल), महाराष्ट्र शासन